

Utbildningsskalans användande i praktiken

- dressyrtränare berättar

Angelica Byström

Fördjupningsarbete i B-tränarkurs 2020/21

2021-02-15

INNEHÅLL

INLEDNING	2
TEORETISK BAKGRUND.....	2
Utbildningsskalan.....	2
Utbildningsvägen till licensierad tränare.....	4
TIDIGARE FORSKNING	5
SYFTE OCH FORSKNINGSPRÅGOR	6
METOD.....	6
Urval.....	8
Genomförande.....	8
Respondenterna	9
Analysmetod.....	9
Etiska överväganden	10
RESULTAT.....	11
Utbildningsskalan i tränarutbildningen	11
Kännedom om utbildningsskalan	12
Utbildningsskalans implementering i undervisningen	13
AVSLUTANDE DISKUSSION.....	13
SLUSTATS	14
VIDARE FORSKNING	15
REFERENSER	16
Bilagor	17
Bilaga 1: intervjuguide.....	17
Bilaga 2: transkriptionsnyckel enligt Norrby (2004:110)	18

INLEDNING

Som uppvuxen i en hästfamilj med aktiva föräldrar inom yrket fick jag tidigt lära mig vikten av en god hästutbildning med hästens välfärd i centrum. Jag har genom mina föräldrars engagemang i ridsporten som både ryttare och tränare haft möjligheter att följa renommerade tränare från tidig ålder. Utbildningsskalan är ett väl beprövat system som jag har skolats in i och tagit del av från mina första timmar i sadeln, även om jag då varken kände till begreppet eller dess innebörd. Under mina år som beridare i Tyskland utbildades hästar och ryttare alltid efter utbildningsskalan och undervisningen som jag fick under nästan nio år grundades i utbildningsskalans sex steg. För att få en större förståelse för ridutbildning i Sverige har jag valt att i föreliggande studie undersöka hur utbildningsskalan implementeras i svenska dressyrtränares yrkesutövning.

TEORETISK BAKGRUND

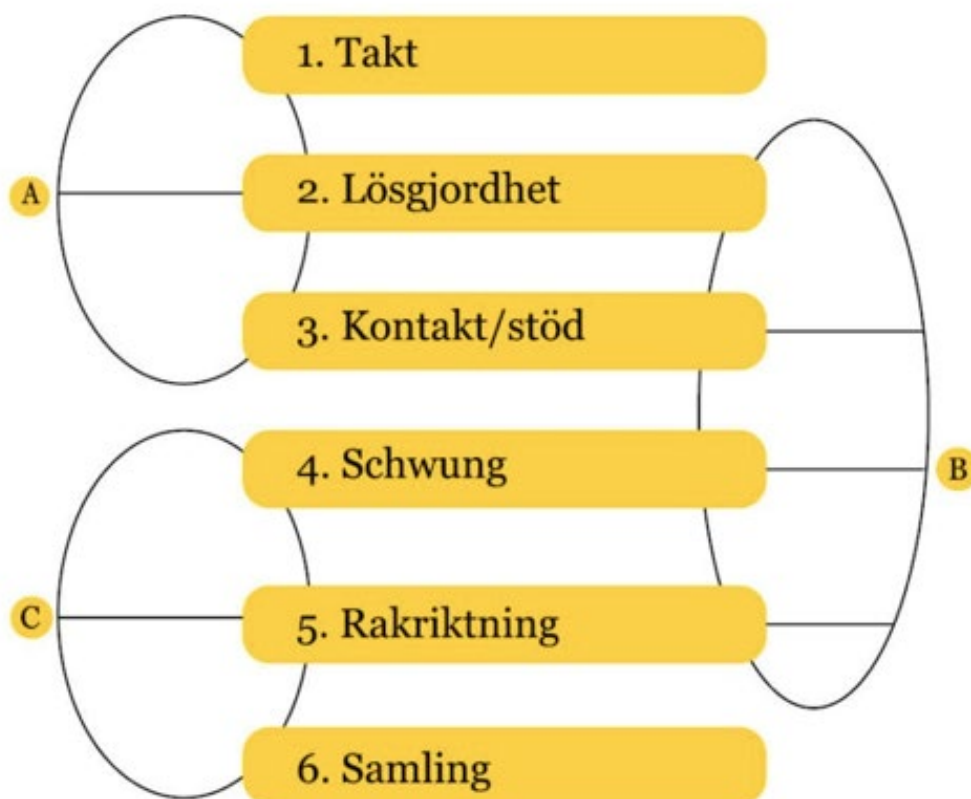
I den teoretiska bakgrunden beskrivs utbildningsskalan liksom vägen till licensierad tränare i Sverige. Alternativa utbildningar inom ridsport presenteras inte, så föreliggande studie avgränsas till tränare.

Utbildningsskalan

I Sverige följer de av Svenska ridsportförbundet godkända utbildningarna av ryttare och häst Tyska ridsportförbundets, Deutsche Reiterliche Vereinigung, riktlinjer från 1960-talet innefattandes en enhetlig utbildning inom ridsport. Riktlinjerna beskrivs i Ridhandboken, den svenska motsvarigheten till Tysklands Grundausbildung für Reiter und Pferd, skriven av Tyska ridsportförbundet översatt av Marianne Kristofferson och framställd i samarbete med Agneta Aronsson, AnnCatrin Carlsson, Elisabeth Lundholm, Eva-Karin Oscarsson, Anne Persson samt Markku Söderberg.

I Ridhandbokens fjärde kapitel beskrivs dressyrutbildning med fokus på tyskans Skala der Ausbildung, svenskans utbildningsskala. Utbildningsskalan innefattar sex steg i hästens utbildning som syftar till att nå en glad, arbetsvillig och brukbar häst som är lydig och svarar korrekt för ryttarens hjälper. Bilden visar de olika stegen och dess samverkan:

Bild 1: utbildningsskalan¹

- A. Grundläggande fas med: takt, lösgjordhet och stöd
B. Utveckling av påskjutet med: lösgjordhet, kontakt, schwung och rakriktning
C. Utveckling av bärighet med: schwung, rakriktning och samling

Det första steget beskriver takt och innebär att hästen ska röra sig regelbundet i alla tre gångarter i båda varven både på rakt spår såsom böjt spår. Att hästen har en ärlig bjudning är en förutsättning för att kunna bibehålla takten även in i övergångar, tempoväxlingar och vändningar. En förutsättning för all vidare utbildning är att hästen är fysiskt och psykiskt lösgjord, utbildningsskalans andra steg. Fysisk lösgjordhet är att hästen brukar sin kropp på ett avslappnat och obesvärat sätt och att hästen rör sig över ryggen. Lederna hos en lösgjord häst ska böjas och sträckas jämt och regelbundet och det ska synas tydligt att hästen är villig att samarbeta. Om hästen visar ett nöjt ansiktsuttryck, en pendlande svans och frustar förnöjt så är det ett bra tecken på psykisk lösgjordhet. I det tredje steget, stöd och kontakt, beskrivs stöd som en mjuk och stadig kontakt som

¹ <https://stromsholm.com/2017/09/22/grundridning-ar-nyckeln-till-framgang-paridskolan-stromsholm-och-flyinge/>

uppstår mellan ryttarens hand och hästens mun. När hästen taktmässigt och lösgjort går framåt tack vare ryttarens drivande hjälper ska hästen söka stöd på bettet och gå fram till ryttarens hand. Ett korrekt stöd gör det möjligt för hästen att återfinna sin egen naturliga jämvikt och balans i alla tre gångarter. Schvung, det fjärde steget, beskrivs genom att bakbenens påskjutande kraft ger bäring och rörelse med schvung. Hästen får i traven och galoppen ett större svävmoment, vilket gör gången luftigare och mer spänstig. Eftersom skritten inte har något svävmoment, kan hästen inte skritta med schvung. Hästen är rakriktad, steg fem, när bakdelen och framdelen rör sig på samma spår. Det är nödvändigt att rakrikta hästen för att den ska belasta båda kroppshalvorna lika mycket. Hästen rakrikts genom att konsekvent träna båda sidor lika mycket. Alla hästar har en naturlig snedhet som kan jämföras med att människan antingen är höger eller vänsterhänt. Att rakrikta en häst är en ständigt återkommande uppgift som aldrig får hoppas över. Endast en rakriktad häst är lika ridbar i båda varven. En förutsättning för samling är att hästen är rakriktad, så att den bär lika mycket vikt på båda bakben. En förutsättning för att uppnå utbildningsskalans sista steg, en korrekt samling är att de fem föregående stegen är väl utförda. När hästen är samlad, bär den mer vikt på sina bakben. Bakbenen vinklas och ryttaren och åskådaren får en känsla av att hästen sänker sig bak och går mer i uppförsbacke. Skrittstegen, travstegen och galoppsprången blir kortare utan att tappa energin eller aktiviteten. I trav och galopp går hästen med full schvung, vilket märks på att rörelserna blir högre.

Utbildningsvägen till licensierad tränare

Enligt Svenska Ridsportförbundet² genomfördes de första tränarutbildningarna 1991 med syfte att stärka den teoretiska och praktiska kunskapen om träning av ryttare. Idag finns omkring 1000 godkända tränare i Sverige. För att bli licensierad tränare av Svenska ridsportförbundet måste en tränarutbildning innefattandes hästkunskap, ledarskap och pedagogik liksom praktisk utbildning inom inriktningen genomföras.

Svenska ridsportförbundets³ tränarutbildning delas in i tre steg, A, B och C, där den förstnämnda står för den högsta nivån. Vägen till tränare går genom samtliga tre steg, beroende på färdigheter och ambitionsnivå. För att bli antagen till C-tränarutbildningen behövs det ett godkänt yrkesprov för hästskötare samt genomförd basutbildning. Utbildningen delas in i sex delkurser och avslutas med muntligt, teoretiskt och praktiskt examensprov. Under utbildningen följer eleven en A- eller B-tränare i sitt dagliga arbetet samt för loggbok över insikter och praktiska moment. Efter minst fyra år som C-tränare kan det vara möjligt att läsa vidare till B-tränare. För att bli godkänd som B-tränare krävs yrkesskicklighet genom utbildning och träning av egna och andras hästar inom den aktuella inriktningen, vilket valideras genom tävlingsmeriter. Egen skicklighet, det vill säga utbildning av egna och elevs hästar. Kunskaper och färdigheter värderas i

² <https://www.ridsport.se/Utbildning/Yrkesutbildningar/tranare/tranarutbildning/>

³ <https://www.ridsport.se/Utbildning/Yrkesutbildningar/tranare/tranarutbildning/>

huvudsak av tävlingsmeriter. Därtill behöver en vidareutbildning i fyra steg som förbereder för examinationstillfället genomföras. Tränarna examineras genom en teoretisk del och en greninriktad praktisk del. För att bli A-tränare krävs en särskild ansökan som prövas av ridlärar- och tränarrådet. För att bibehålla sin tränarlicens krävs ett fortbildningstillfälle per år.

TIDIGARE FORSKNING

Arbetet som dressyrtränare förutsätter förmågan att kunna omvandla praktiska färdigheter till teori och förmedla desamma till eleven, som i sin tur förväntas omsätta kunskapen praktiskt. Schön (1987) förklarar att det inom praktiska yrken finns en yrkesskicklighet och att det saknas systematiska reflektioner och uppföljningar av den kunskap yrkesutövarna besitter. Forskning om ridundervisning idag är begränsad, vilket Lundesjö Kvarts (2013) menar kan ha sin grund i ridsportens starka kultur och långa tradition. Föreliggande studie bidrar till att uppmärksamma glappet mellan den teoretiska forskningen om yrkesverksamma inom ridutbildning i Sverige och dess praktiska yrkesutövande. Att hitta tidigare studier om hur väl utbildningsskalan är befast hos tränare liksom implementeras i det dagliga arbetet har inte varit möjligt, varför den tidigare forskningen fokuserar på närliggande studier som tillsammans ramar in området.

Lundesjö Kvarts (2013) studie *Ridlärarens pedagogiska praktik – en verksamhetsteoretisk studie* syftar till att beskriva och förstå ridlärares pedagogiska praktik. Genom intervjuer och observationer följde Lundesjö Kwart tio ridlärare vars arbete beskrevs genom verksamhetsteori. Resultatet uppmärksammar svårigheter med att utveckla ridundervisningen utifrån förutsättningar för eleven utbildning utan att hästens välbefinnande påverkas negativt. Hon eftersträvar en utveckling av ridlektionsverksamhet och menar att delar av bristerna kan relateras till ridlärares intresse för hästar och ridning, men svaga intresse för undervisning och lärande. En utbildningsform baserad på vetenskap om hur undervisningens form och innehåll samspelar och kan anpassas till varandra kan främja ridlärares kunskaper. Om undervisningsmetoder utvecklas genom pedagogiskt och riddidaktiskt fokus i utbildningarna kan kompetensen inom yrket stärkas.

Lundgren (2017) uppmärksammar den begränsade forskningen om kommunikation mellan tränare och idrottare i studien *Ridtränares kommunikation under privatlektioner i dressyr - en samtalsanalytisk studie*. Studien syftar till att undersöka hur ridtränare förmedlar sin kunskap till hästar och ryttare under träningar. Resultatet visar att tränarna använder specifika onomatopoetiska uttryck relaterade till verksamheten (smackningar, ptroo osv.) ämnesspecifika begrepp liksom kroppsspråket för att symbolisera ryttaren och hästen. Om kunskapen om kommunikation mellan tränare och ryttare stärks förbättras även möjligheterna till en mer framgångsrik undervisning.

Även Zetterqvist Blokhuis (2019) studie, *Interaction Between Rider, Horse and Equestrian Trainer – a challenging puzzle*, som syftar till att undersöka samspelet mellan ryttare, häst och tränare i ridundervisning, beskrivs som ett bidrag till forskning om den praktiska kunskapens teori och metod i ridundervisning. Resultatet visar att hästen som tänkande och kännande individ inte tydliggörs eller presenteras inom nuvarande utbildningssystem. Zetterqvist Blokhuis efterfrågar nya undervisningsmetoder med fokus på utveckling av ryttarens känsla liksom ryttarens egen uppfattning om det fysiska samspelet mellan sig själv och hästen. Det förutsätter att tränarnas förmåga att motivera valet av instruktioner främjas och att tränaren kan beskriva den känsla som önskas förmedlas.

SYFTE OCH FORSKNINGSFRÅGOR

Föreliggande studie syftar till att bidra med kunskap om hur dressyrtränare upplever kännedomen om och tillämpandet av utbildningsskalan i sin yrkesutövning. Syftet mynnar ut i följande frågeställning:

1. Hur upplever respondenterna utbildningsskalans betydelse i undervisningen?
2. Hur upplever respondenterna den egna kunskapen om utbildningsskalan?
3. Hur implementerar respondenterna utbildningsskalan i den egna yrkesutövningen?

METOD

För att nå en ökad förståelse för dressyrtränarens upplevelse om och tillämpande av utbildningsskalan i sin yrkesutövning valde jag att utgå från en kvalitativ metod med semistrukturerade intervjuer. Enligt Denscombe (2009) är en kvalitativ metodansats utifrån intervjuer lämpligt när undersökningen syftar till att nå en djupare förståelse för respondentens erfarenheter och upplevelser, vilket föreliggande studie syftar till. Semistrukturerade utgår från färdigformulerade frågor som utifrån respondentens svar kompletteras med följdfrågor som låter respondenten vidareutveckla sitt resonemang (jmf. Kvale och Brinkmann 2014).

Inför intervjuernas genomförande utformades en intervjuguide, se tabell 1, baserad på teman utmynnandes i givna forskningsfrågor utifrån syftesformuleringen (jmf. Kvale och Brinkmann 2014 och Esaiasson et al. 2012).

Tabell 1. Intervjuguide

TEMA	Frågor
Introduktion	<ul style="list-style-type: none"> • Presentation av studiens genomförande och respondentens deltagande
Bakgrund	<ul style="list-style-type: none"> • Vilken utbildning har du genomfört för att bli dressyrtränare? • Hur länge har du arbetat som dressyrtränare? • På vilken nivå undervisar du?
Utbildningsskalan i utbildningen	<ul style="list-style-type: none"> • Hur upplever du informationen om utbildningsskalan i dina genomförda utbildningar? • Hur viktig upplever du utbildningsskalan i dina genomförda utbildningar?
Kännedom om utbildningsskalan	<ul style="list-style-type: none"> • Hur upplever du din egen kunskap om utbildningsskalan?
Utbildningsskalans implementering i undervisningen	<ul style="list-style-type: none"> • Hur viktig upplever du utbildningsskalan för din undervisning? • Hur tillämpar du utbildningsskalan i din undervisning?

Intervjuernas två inledande teman introduktion och bakgrund syftar till att understödja ett främjande samtalsklimat, se *genomförande*, och uppmana till presentation av respondenten, se respondenterna. Intervjuguidens tre efterföljande teman besvarar studiens forskningsfrågor. Med fokus på utbildningsskalan beskriver respondenten i temat *utbildningsskalan i utbildningen* upplevelsen av innehållet i genomförda utbildningar. Respondentens beskrivning av utbildningsskalan efterfrågas genom temat *kännedom om utbildningsskalan* och intervjuguiden avslutad med respondentens tankar om tillämpandet av utbildningsskalan i det egna arbetet, vilket blir till temat *utbildningsskalans implementering i undervisningen*.

Urval

Enligt Esaiasson, Gilljam, Oscarsson och Wängnerud, (2012) är ett omsorgsfullt val av deltagare till studien främjande för givande samtal och en förutsättning för att nå validitet och generaliserbarhet. Studiens deltagare, yrkesverksamma dressyrtränare med genomgången utbildning, förutsätter en subjektiv urvalsprocess genom ett explorativt urval eftersom jag söker respondenter efter specifika kriterier (jmf. Denscombe 2018). Mina kontakter med inom ridsport underlättade tillgången till respondenter, samtidigt som det försvårade urvalet, se vidare etiska överväganden. För att inte riskera att min egen kännedom om och kontakt med dressyrtränare riskerade att utmana studiens reliabilitet och resultatets tillförlitlighet (jmf. Kvale och Brinkman 2014) valde jag att låta tre dressyrtränare inom mitt kontaktnät komma med förslag på lämpliga deltagare till studien. Via mail kontaktade jag de elva personer som föreslagits som deltagare, varav tio svarade. Av dessa tio personer var sex intresserade av att delta i studien.

Genomförande

På grund av del pågående pandemin som lamslagit landet sedan våren 2020 liksom geografiska faktorer genomfördes samtliga intervjuer via telefon. Studiens sex respondenter intervjuades i mitten av januari 2021. Intervjuerna baserades på en intervjuguide, se bilaga 1, med teman formulerade i enlighet med studiens forskningsfrågor. De semistrukturerade intervjuernas fasta frågor blev till stödstrukturer vid genomförandet, se analysmetod, och underlättade intervjusituationen. Innan telefonsamtalet med respondenterna hade desamma informerats om studiens syfte via mail.

Samtalen inleddes med att jag presenterade mig och återigen berättade om studiens syfte och respondentens möjlighet att, i likhet med de forskningsetiska råden, se vidare etiska överväganden, när som helst kunna välja att avbryta sitt deltagande. Respondenterna informerades även om att samtalen spelades in. Denscombe (2009) betonar vikten av att främja goda relationer mellan intervjuare och respondent. Eftersom jag är aktiv utövare inom sporten och delar intresse med respondenterna kom de första minuterna av samtalen att handla om vårt gemensamma intresse; hästar och dressyrträning. Esaiasson, Gilljam, Oscarsson och Wängnerud, (2012) menar att goda relationer kan främja möjligheterna till ett givande samtal, vilket jag strävade efter. Därefter kom samtalen att handla om de fasta intervjufrågorna som vid behov kompletterades med följdfrågor. Eftersom deltagarnas ålder och utbildning skiljer sig åt kom samtalen att te sig olika både till längd och innehåll. Stundtals tenderade samtalen att bli alltför fria och jag återgick då till de fasta intervjufrågorna för att hitta tillbaka till strukturen. Det längsta samtalet kom att bli 21 minuter medan det kortaste blev 13 minuter långt.

Respondenterna

För att säkerställa ett anonymt deltagande tilldelas respondenterna fiktiva namn och en övergripande presentation. I Sverige finns ett begränsat antal tränare och en mer individuell presentation av deltagarna kan riskera att bryta mot Vetenskapsrådets (2017) etiska rekommendationer. Samtliga respondenter arbetar vid studiens genomförande som aktiva dressyrtränare och presenteras i tabellen nedan:

Tabell 2. Respondenterna

namn	antal år inom yrket	utbildning	yrke
Signe	10 år	B-tränare	dressyrtränare
Lotta	4 år	C-tränare	dressyrtränare
Lina	16 år	B-tränare	dressyrtränare
Martina	Över 20 år	A-tränare	dressyrtränare
Berit	3 år	C-tränare, Ridlärare	dressyrtränare
Stina	6 år	C-tränare	dressyrtränare

Analysmetod

Intervjuerna transkriberades enligt en grovt skriftspråksanpassad återgivning i enlighet med Norrbys (2004) transkriptionsnyckel, se bilaga 2. Därefter analyserades materialet genom en förenklad version av Boréus och Bergström kvalitativa innehållsanalys, som syftar till att beskriva likheter och skillnader i text. I studien betraktas de transkriberade intervjuerna som text, vilka blir till underlag för analys (jmf. Boréus och Bergström). Analysarbetet genomfördes i enlighet med Graneheim och Lundmans (2008) modell för innehållsanalys. Jag läste igenom det transkriberade materialet vid flera tillfällen och kunde därefter välja bort information som inte uppfattades som relevant för studien, däribland information om respondentens hästar, Coronapandemin och ekonomiska förutsättningar. Den kvarvarande informationen blev till underlag för analysen och blev till Graneheims och Lundmans (2008) meningsbärande enheter. De meningsbärande enheterna sammanfattades, kondenserades, med strävan efter att inte påverka textens innehållsmässiga betydelse. Då föreliggande studie är begränsad till omfång valde jag att endast fokusera på huvudkategorier (jmf. Graneheim och Lundman 2008). Nedan visas ett exempel från varje kategori efter arbetet med innehållsanalysen:

Tabell 3. Mall för innehållsanalys

Meningsbärande enhet	Kondenserad meningsenhet	kategori
Ja (1) ja (2) för mig har det ändå varit i teorin som vi har pratat om (.) utbildningsskalan och inte lika mycket praktiskt	Vi har pratat mer om utbildningsskalan mer i teorin än i praktiken.	<i>Utbildningsskalan i tränarutbildningen</i>
Det är tre områden (.) vet ja (1) i utbildningsskalan och sen (1) sen är det olika steg till dom områdena	Jag vet att utbildningsskalan består av olika steg som kopplas till tre områden	<i>Kännedom om utbildningsskalan</i>
Nej ja pratar inte om ordet (.) alltså säger utbildningsskala men ja (1) utgår från samma innehåll för annars missar man grunderna (2) tror jag	Jag använder inte begreppet utbildningsskalan men för att inte gå miste om grundarbetet utgår jag från utbildningsskalans innehåll	<i>Utbildningsskalans implementering i undervisningen</i>

Genom analysarbetet framkom tre huvudkategorier som kan relateras till studiens frågeställningar, se syfte och frågeställning, och intervjuguidens teman: *utbildningsskalan i tränarutbildningen, kännedom om utbildningsskalan samt utbildningsskalans implementering i undervisningen.*

Etiska överväganden

Studien har genomförts i enlighet med Vetenskapsrådets (2017) beskrivning av god forskningssed. Enligt informationskravet ska respondenterna informeras om undersökningens syfte och ges en beskrivning av genomförandet. Den första kontakten med respondenterna skedde via mail och jag beskrev då syftet skriftligt. Därefter informerade jag återigen om syfte och genomförande vid telefonintervjuerna. Respondenterna informerades även om rätten att möjlighet att avbryta sin medverkan utan negativa konsekvenser, vilket beskrivs i samtyckeskravet. Eftersom respondenterna oidentifierades bevaras deltagarnas integritet och konfidentialitetskravet uppfylls. Jag har valt att förvara inspelningar och transkriptioner från intervjuer där bara jag kan komma åt materialet. Valet att presentera respondenterna som grupp syftar till att bevara respondenternas identitet, se respondenterna. Då endast jag har haft tillgång till information om respondenterna uppfyller studien nyttjandekravet, som beskriver hur uppgifter om enskilda personer endast får användas för forskning och inte får spridas.

Validitet och reliabilitet

Validitet handlar om att redogöra för forskningsmetodens relevans och reliabilitet beskriver studiens överförbarhet, skriver Bryman (2016). Kvale och Brinkman (2014) förklarar att reliabilitet i kvalitativa studier handlar om intervjuarens förmåga att inte påverka respondentens utsagor och därigenom inte riskera att påverka studiens tillförlitlighet. Genom att spela in och transkribera och synliggöra forskningsprocessen stärks studiens reliabilitet (jmf. Denscombe 2018, Bryman 2016). Fejes och Thornberg (2015) förklarar att den skriftliga framställningen och förankringen i tidigare forskning främjar möjligheterna för läsaren att bilda sig en uppfattning överförbarheten till liknande studier i motsvarande kontexter. Eftersom föreliggande studies omfattning och förankringen i tidigare studier brister, se bakgrund, blir det av särskild vikt att ta hänsyn till kvalitetskriterierna för kvalitativ forskning och att utförligt redogöra för tillvägagångssätt och datainsamling. Därigenom kan validitet och reliabilitet främjas. Det är även av största vikt att betona att studien inte syftar till att redovisa för ett resultat som kan generaliseras, studiens syfte är att beskriva hur ett begränsat antal dressyrtränare upplever kännedomen om och tillämpandet av utbildningsskalan i sin yrkesutövning vid tiden för studiens genomförande. Därigenom uppnås en inblick i respondenternas tankar snarare än ett generaliserbart resultat.

RESULTAT

Resultatet presenteras genom avsnitten utbildningsskalan i tränarutbildningen, kännedom om utbildningsskalan liksom utbildningsskalans implementering i undervisningen. Därigenom uppnås studiens syfte, att bidra med kunskap om hur dressyrtränare upplever kännedomen om och tillämpandet av utbildningsskalan i sin yrkesutövning. För att dressyrtränarnas röster ska komma tillrätta i resultatet har jag valt att citera delar av uttalanden från transkriptionerna, vilket *kursiveras* i texten.

Utbildningsskalan i tränarutbildningen

Samtliga respondenter, förutom Lina, upplever att utbildningsskalan ges för lite utrymme i tränarutbildningen. De beskriver en avsaknad av hur utbildningsskalan kan förmedlas till eleverna och omsättas i det praktiska arbetet, att det finns ett upplevt glapp mellan teori och praktik. Även om utbildningsskalan berördes i litteraturen saknades en återkoppling till den praktiska undervisningen, förklarar Lotta. Berit delar Lottas tankar och berättar att utbildningsskalan presenterades kort teoretiskt i utbildningen, men att området inte alls berördes i den praktiska utbildningen. Hon skulle önska att det var *mera teoretiskt arbete i utbildningarna för att det var (...) väldigt få lektioner med instruktör*

(...) och att den teoretiska delen följde med till den praktiska träningen. Enligt respondenterna upplevs inte utbildningsskalan ges tillräckligt utrymme i tränarutbildningen för att kunskapen ska befästas och implementeras i det egna arbetet.

Signe och Lotta upplever att kunskapsförmedlandet om utbildningsskalan stannar i teorin. Lotta berättar att hon under utbildningen *har gått igenom stegen, men att det är något man hela tiden måste plugga vidare på*. Hon hade önskat mer av praktiskt arbete med utbildningsskalan i ridningen, då fokus låg på den teoretiska delen. Hon beskriver en strävan efter att *kunna tänka utbildningsskalan när man rider*. Signe förklarar att även om det ska finnas en förtrogenhet vid den teoretiska kunskapen *behöver vi veta mer hur man tänker och hur man ska göra när man rider*.

Martina upplever att det *saknas en introduktion och förklaring av utbildningsskalan*, något som hon aldrig har fått och istället har fått läsa sig till i litteraturen. Hon gick en tidigare tränarutbildning och förklarar att utbildningsskalan inte nämndes alls under hennes tidigare kurser. Hennes första kontakt med begreppet var under en repetitionskurs, där den nämndes utan förklaring. Innehållet i utbildningsskalan överensstämde med tidigare teoretiska och praktiska färdigheter, men begreppet presenterades inte på samma sätt som idag. Linas tankar skiljer sig delvis från de övriga. Hon menar att utbildningsskalan ges tillräckligt utrymme i tränarutbildningen och att det är fördelaktigt att kursinnehållet fokuserar mer på andra delar, såsom pedagogik och praktiska didaktiska färdigheter.

Kännedom om utbildningsskalan

Hur väl respondenterna känner till och kan redogöra för utbildningsskalan varierar. Respondenterna var överens om att utbildningsskalan beskriver ett system för utbildning av häst och ryttare utifrån flera steg. Därefter skiljer sig beskrivningarna åt. Lotta ser utbildningsskalan som *en utbildningsprincip som kan användas av utbildning av hästar och ryttare och som kan förmedlas pedagogiskt till eleverna*. Lotta och Signe kunde beskriva utbildningsskalans steg takt, lösgjordhet, kontakt, schvung, rakriktning och samling i ordning utifrån tre huvudgrupper. Signe menar att utbildningsskalan ligger till grund för all hästutbildning och kunde vid eftertanke beskriva stegen, men hade svårt att beskriva innebörden av desamma och fokuserade mer på betydelsen av helheten av de olika momentens betydelse. Hon menar att det inte finns några genvägar i arbetet mot en lösgjord häst och att momenten kommer följas i en korrekt utbildning av dressyrhästen, även om ryttaren eller tränaren inte medvetet följer utbildningsskalan. Martina delar Signes beskrivning och kan under samtalets gång nämna samtliga steg i utbildningsskalan.

Signe tror att tränare och ridlärare kan bli bättre på att förklara varför utbildningsskalan följs i undervisning och utbildning. *Vi behöver bli bättre på att förklara vad utbildningsskalan är och att den finns där (...) vi går efter utbildningsskalan bara för att*

det sitter där det sitter (...) men vi måste lära ut det också, berättar Signe. Berit delar Signes beskrivning och upplever att utbildningsskalan är *väldigt användbar och grundtanken till alla vår ridning*. Lina förklarar att hon har *glömt bort utbildningsskalan* men berättar om takt, lösgjordhet och kontakt.

Utbildningsskalans implementering i undervisningen

Stina förklarar att hon inte specifikt pratar om utbildningsskalan i arbetet med eleven, men vid mötet med ekipaget planerar hon undervisningen utifrån utbildningsskalans olika steg. *För att kunna avancera i träningen behöver grunderna fungera*, menar hon. Hon försöker ge eleverna en röd tråd att följa i den egna träningen och betonar vikten av *att ta en sak i taget och komma tillbaka till back to basic*. Även Signe går tillbaka till grunden och kollar om hästen går i takt, är lösgjord och går fram till bettet. Hon beskriver de tre stegen takt lösgjordhet och kontakt *som en grundstomme att luta sig tillbaka mot (...) som en checklista för att grunden ska funka*.

Berit berättar att hon stegvis försöker jobba med utbildningsskalan i den egna undervisningen, men har svårt att identifiera stegen och att beskriva dess innebörd. Hon betonar vikten av att rida rakt fram i rätt takt och ha lika mycket stöd i båda tyglarna. Hon jobbar med utbildning av ryttare på samma sätt som med den unga hästen, *att börja från grunden och jobba sig uppåt*. Lina och Martina använder utbildningsskalan aktivt i undervisningen, men pratar inte om den med eleverna utifrån begreppet utbildningsskalan. Däremot beskriver de sin undervisning med fokus på grundarbete för att, alltefter hästens och ryttarens progression, avancera i träningen. Martina betonar vikten av *god grundridning och lösgjordhet i balans utifrån rätt takt och rytm och i balans*.

Lotta tillämpar sällan utbildningsskalan i sin vardagliga träning av ryttare. Hon upplever att hennes elever inte är tillräckligt starka för att kunna omsätta beskrivning och tillämpning av utbildningsskalan i träningen. *Först när eleverna väl har kunnat börja hitta framåtbjudning kan man börja prata om takten*, fortsätter Lotta, *att hästarna inte ska springa utan mer liksom bjuda och ha ett taktfullt steg*. När ryttaren börjar känna takt och kontakt berättar hon att stegen är en del i utbildningsskalan och förklarar innebörden av densamma.

AVSLUTANDE DISKUSSION

Föreliggande studie syftar till att bidra med kunskap om hur dressyrtränare upplever den egna kännedomen om och tillämpandet av utbildningsskalan i sin yrkesutövning och baseras på semistrukturerade intervjuer med sex yrkesverksamma dressyrtränare. Svensk

ridundervisning är ett forskningsområde som idag är begränsat (jmf. Lundesjö Kvarts 2013, Lundgren 2017 och Zetterqvist Blokhius 2019), vilket även kan utläsas genom resultatet i min studie där utbildningsskalan får utgöra exempel på ett upplevt avstånd mellan teori och praktik. Flertalet respondenter upplever att utbildningsskalan ges för litet utrymme i tränarutbildningen. Teoretiska kunskaper om utbildningsskalan förmedlas, men hur kunskaperna ska omsättas praktiskt i den egna träningen av hästar och utbildning av ryttare ges enligt respondenterna för liten plats. Zetterqvist Blokhius (2019) efterfrågar undervisningsmetoder med fokus på utveckling av ryttarens känsla och förmedlandet av detsamma i träningen, vilket kan relateras till respondenternas saknad av implementering i tränarutbildningens praktik. Respondenterna beskriver även svårigheter med att föra den teoretiska kunskapen om utbildningsskalan vidare i den egna undervisningen av ryttare.

Respondenterna i föreliggande studie menar att det är svårt att omsätta kunskaperna om utbildningsskalan i arbetet, vilket kan relateras till icke befästa kunskaper om densamma såväl som svårigheter vid överförandet av den egna kunskapen. Lundgren (2017) fokuserar i sin studie på kommunikationen mellan tränare och ryttare och Lundesjö Kvarts (2013) och Zetterqvist Blokhius (2019) beskriver vikten av att tränaren kan förmedla en känsla vid ridning, aspekter som kan relateras till pedagogiska och didaktiska förmågor. Den presenterade forskningen uppmärksammar behovet av mer utbildningsvetenskapliga inslag i utbildningen till ridlärare, vilket jag väljer att koppla även till utbildningen av tränare. För att kunna utbilda ryttare och träna hästar med djurets välfärd i centrum är det av största vikt att forskningen om och utbildningen inom ridsport går vidare.

SLUSTATS

Flertalet respondenter upplever att utbildningsskalans ges ett otillräckligt utrymme i utbildningen till dressyrtränare. Undervisningen innefattar ett teoretiskt innehåll som saknar tillräcklig praktiskt tillämpning, vilket försvårar respondenternas överföring av teoretiska färdigheter i det egna yrkesutövandet. Respondenterna menar att teoretiska kunskaper om utbildningsskalan inte är tillräckligt och efterfrågar verktyg för förankring i det dagliga arbetet. Respondenternas upplevelser kan relateras till tidigare forskning om ridundervisning, ett eftersatt forskningsområde som genom tidigare presenterade studier uppvisar ett avstånd mellan teoretiska färdigheter och praktisk utövning.

VIDARE FORSKNING

Utbildningsskalan blir i föreliggande studie ett exempel på hur kunskapsområden kan stanna i teorin utan att överföras till det dagliga arbetet som dressyrtränare. Den utveckling av pedagogiska och didaktiska färdigheter inom ridundervisning i den yrkesverksammas arbete som efterfrågas i aktuell forskning tror jag behöver föregås av kartläggningar och studier av nuvarande situation. Att respondenterna i föregående studie menar att de inte har tillägnats tillräckliga färdigheter om utbildningsskalan i tränarutbildningen kan uppmärksamma behovet av att den praktiska omsättningen av teoretiska färdigheter ses över i ridutbildningen (jmf. Lundesjö Kvarts (2013) och Zetterqvist Blokhuis 2019). Vidare forskning tror jag med fördel kan belysa hur teori och praktik genom ett stärkt pedagogiskt och didaktiskt fokus kan omsättas liksom förmedlas i ridutbildning.

REFERENSER

Denscombe, Martyn (2018). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur

Graneheim Hällgren, Ulla & Lundman, Berit (2012). Kvalitativa innehållsanalys. I Granskär, Monica & Höglund-Nielsen, Birgitta (red.) (2012) *Tillämpad kvalitativ forskning inom hälso- och sjukvård* 2 uppl. Lund: Studentlitteratur.

Kvale, Ssteinar & Brinkmann, Svend (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun* (3. [rev.] uppl.). Lund: Studentlitteratur.

Lundesjö Kwart, S. (2013). *Ridlärarens pedagogiska praktik - en verksamhetsteoretisk studie*, Uppsala: Uppsala universitet.

Lundgren, C. (2017). Ridtränarens kommunikation under privatlektioner i dressyr: En samtalsanalytisk studie. *Scandinavian Sport Studies Forum*, vol. 8, ss. 67-86

Miesner, S, Putz, M, Plewa, M och Flömming, A. (2003). *Ridhandboken del 1 – grundutbildning för häst och ryttare*. Strömsholm: Svenska ridsportförbundet

Norrby, C. (2004). *Samtalsanalys: så gör vi när vi pratar med varandra*. Lund: Studentlitteratur.

Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed*. Vetenskapsrådets rapportserie 1:2011. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Zetterqvist Blokhuis, M. (2019). *Interaction Between Rider, Horse and Equestrian Trainer – a challenging puzzle*. 1:a red. Stockholm: Södertörn Doctoral Dissertations.

Internetkällor

<https://stromsholm.com/2017/09/22/grundridning-ar-nyckeln-till-framgang-pa-ridskolan-stromsholm-och-flyinge/> (hämtad 2021-01-23)

<https://www.ridsport.se/Utbildning/Yrkesutbildningar/tranare/tranarutbildning/> (HÄMTAD 2021-01-12)

BILAGOR

Bilaga 1: intervjuguide

TEMA	Frågor
Introduktion	<ul style="list-style-type: none">• Presentation av studiens genomförande och respondentens deltagande
Bakgrund	<ul style="list-style-type: none">• Vilken utbildning har du genomfört för att bli dressyrtränare?• Hur länge har du arbetat som dressyrtränare?• På vilken nivå undervisar du?
Utbildningsskalan i utbildningen	<ul style="list-style-type: none">• Hur upplever du informationen om utbildningsskalan i dina genomförda utbildningar?• Hur viktig upplever du utbildningsskalan i dina genomförda utbildningar?
Kännedom om utbildningsskalan	<ul style="list-style-type: none">• Hur upplever du din egen kunskap om utbildningsskalan?
Utbildningsskalans implementering i undervisningen	<ul style="list-style-type: none">• Hur viktig upplever du utbildningsskalan för din undervisning?• Hur tillämpar du utbildningsskalan i din undervisning?

Bilaga 2: transkriptionsnyckel enligt Norrby (2004:110)

(.)	paus över 1 sek
(...)	bortvald irrelevant textdel
<u>vansinnigt</u>	emfatiskt tryck
va:nsinnigt	förlängning av föregående ljud
va::::nsinnigt	ytterligare förlängning
fan-	avbrutet ord
[]	överlappande tal
[[samtidigt inledda yttranden
"vansinne"	sägs med svag röst
+vansinne+	sägs med högre röst än normalt
BULLER	metakommentarer har versaler
SKRATT	alla skrattar
SKRATTAR	talaren skrattar
(vansinne)	parentes anger osäker transkription
(x) (xx) (xxx)	omöjligt att höra – (x) motsvarar ett ord, (xx) två ord (xxx) tre eller fler
?	frågeintonation